

Taula 1 Drets Humans

Eduardo Carreño

President del Col·lectiu d'Advocats José Alvear Restrepo (Colòmbia).
Advocat defensor de Drets Humans

Procés de legalització i legitimació del paramilitarisme a Colòmbia

Un primer aspecte que volem posar en clar és que en aquest procés no s'ha volgut plantejar la relació existent entre membres de la força pública i el paramilitarisme. Per raó del fet que hem participat en diferents processos nacionals i internacionals en els quals s'ha condemnat l'Estat colombià per crims de lesa humanitat volem plantejar aquest primer problema: L'Estat és víctima dels paramilitars? Per a nosaltres la resposta és no. L'Estat ha estat promotor, facilitador, encobridor... del paramilitarisme i en la relació següent queda plenament demostrada aquesta tesi.

Processos i fets en els quals s'hi troba probada la relació dels grups paramilitars amb la força pública: Informe del Procurador Jiménez Gómez al 1983, donant compte de l'existència del grup Muerte a Secuestradores, integrat per 163 persones de les quals 59 eren de les Forces Militars; execució de l'Alcalde de Sabana de Torres, Álvaro Garcés Parra, i unes altres 4 persones el 15 i 16 d'agost de 1987; creació de grups paramilitars a San Juan Bosco Laverde, El Carmen i San Vicente del Chucurí a Santander entre 1986 i 1996; execució de 19 comerciants a Puerto Parra i de la Comissió Judicial que ho investigava a La Rochela

Santander, segons el testimoni de Vladimir Baquero; Red 007 de la Armada a Barrancabermeja, que entre 1990 i 1994 va executar 70 persones; massacre de Segovia Antioquia al 1998, on van ser executades 50 persones; a Yarumal Antioquia, entre 1993 i 1994 s'executaren aproximadament 65 pobladors per part del grup Los 12 Apóstoles; massacre de Los Uvos el 7 d'abril de 1991, on van executar 17 camperols; massacre de Caloto el 16 de desembre de 1991, on s'executaren 20 indígenes; al 1991 és executat Carlos Pizarro Leongómez en un avió a l'aeroport El Dorado, a Bogotà; massacre de Trujillo, entre 1986 i 1994 són detingudes i executades 350 persones; massacre de Riofrío, el 15 d'octubre de 1993, on es van executar 13 camperols; massacre de Mapiripán, entre el 15 i el 20 de juliol de 1997 són executats 49 pobladors; atemptat contra Wilson Borja i els seus escortes el 15 de desembre de 2000; massacre de la Galleta contra els reinserits de la CRS el 17 de gener de 2000; massacre d'Alaska en el Valle el 10 d'octubre de 2001, quan són executats 24 camperols; massacre del Naya, entre Cauca i Valle, on son executats més de 100 camperols entre el 9 i el 12 d'abril de 2002... Aquesta és una simple ressenya d'alguns casos.

Antecedents legals. A Colòmbia és costum desconèixer l'anàlisi realitzada sobre qualsevol tòpic que afecti el sistema o el règim polític o econòmic, es desqualifica per considerar-se parcial, o d'oposició o amb manca de rigor científic... En conseqüència, em permeto citar com a font d'aquesta anàlisi allò dit per la Cort Interamericana de Drets Humans de l'Organització d'Estats Americans (OEA), en la decisió sobre la Massacre de Mapiripán (1997), contra l'Estat de Colòmbia, on es va debatre aquest tema. De la mateixa manera reconeixem que abans d'aquesta decisió ja s'havia pronunciat aquesta mateixa Cort en el mateix sentit

“Nosaltres només compliem ordres dels membres de l'exèrcit a la zona.” Paraules de Ramón Isaza, entrevista publicada al diari El Tiempo

“Nosaltres volem que se’ns presenti públicament com l’esposa i no que se’ns continui mantenint oculata com l’amant dels militars.” Paraules d’Iván R. Duque, entrevistat a El Tiempo

a la decisió sobre la massacre dels 19 comerciants al Magdalena Medio (1987), dispositiva de 2005, quan diu:

“FETS PROVATS

96. Efectuat l’examen dels elements probatoris que consten a l’expedient del present cas, les manifestacions de les parts, així com el reconeixement de responsabilitat internacional efectuat per l’Estat, la Cort considera provats els fets següents:

El conflicte armat intern a Colòmbia i els grups armats il·legals anomenats ‘paramilitars’.

96.1 D’ençà la dècada dels seixanta del segle XX van sorgir a Colòmbia diversos grups guerrillers, per llur activitat l’Estat va declarar ‘torbat l’ordre públic i en estat de setge el territori nacional’. Davant d’aquesta situació, el 24 de desembre de 1965, l’Estat va emetre el Decret Legislatiu 3398 ‘pel qual s’organitza la defensa nacional’, el qual tenia una vigència transitòria, però va ser adoptat com a legislació permanent mitjançant la Llei 48 de 1968 (amb l’excepció dels articles 30 i 34). Els articles 25 i 33 del referit Decret Legislatiu van donar fonament legal a la creació de ‘grups d’autodefensa’. A la part considerativa d’aquesta normativa es va indicar que ‘l’acció subversiva que propugnen els grups extremistes per alterar l’ordre jurídic requereix un esforç coordinat de tots els òrgans del poder públic i de les forces vives de la Nació’ i, pel que fa a això, el referit article 25 va estipular que ‘tots els colombians, homes i dones, no compresos en la crida al servei militar obligatori podien ser utilitzats pel Govern en activitats i treballs amb els quals contribuïssin al restabliment de la normalitat’. Així mateix, al paràgraf 3 de l’esmentat article 33 es va disposar que ‘el Ministeri de Defensa Nacional, per mitjà dels comandaments autoritzats, podrà emparar, quan ho cregui convenient, com a propietat particular, armes que estiguin considerades d’ús privatiu de les Forces Armades’. Els ‘grups d’autodefensa’ es

van conformar de manera legal a l’empara de les normes citades, per això comptaven amb el suport de les autoritats estatals¹.

96.2 Al marc de la lluita contra els grups guerrillers l’Estat va impulsar la creació d’aquests ‘grups d’autodefensa’ entre la població civil, llurs finalitats principals eren auxiliar la Força Pública en operacions antisubversives i defensar-se dels grups guerrillers. L’Estat els atorgava permisos per portar i tenir armes, així com suport logístic².

96.3 A la dècada dels vuitanta del segle XX, principalment d’ençà de 1985, es fa notori que molts ‘grups d’autodefensa’ van canviar els seus objectius i es van convertir en grups de delinqüència, anomenats de forma comuna ‘paramilitars’. Primerament es van desenvolupar a la regió del Magdalena Medio i es van anar estenent a d’altres regions del país³.

96.4 El 27 de gener de 1988 Colòmbia va emetre el Decret Legislatiu 0180 ‘pel qual es complementen algunes normes del Codi Penal i dicten altres disposicions que condueixen al restabliment de l’ordre públic’. En aquest decret es va tipificar, *inter alia*, la pertinença, promoció i direcció de grups de sicaris, així com la fabricació o tràfic d’armes i municions d’ús privatiu de les Forces Militars o de la Policia Nacional. Posteriorment, aquest decret va ser elevat a legislació permanent mitjançant el Decret 2.266 de 1991⁴.

96.5 El 19 d’abril de 1989 es va emetre el Decret 0815, mitjançant el qual es va suspendre la vigència del paràgraf 3 de l’article 33 del Decret Legislatiu 3398 de 1968 (*supra* paràgraf 96.1), el qual facultava al Ministeri de Defensa Nacional per autoritzar als particulars el portament d’armes d’ús privatiu de les Forces Armades. A la part considerativa del Decret 0815 es va indicar que ‘la interpretació del Decret Legislatiu 3398 de 1965, adoptat com a legislació permanent per la Llei 48 de 1968, donada per alguns sectors de l’opinió pública, ha causat confusió sobre el seu abast i les seves finalitats, en el sentit que puguin arribar a prendre com a una autorització legal per organitzar grups civils armats que resulten actuant al marge de la Constitució i de les lleis’. Posteriorment, mitjançant la sentència del 25 de maig de 1989, la Cort Suprema de Justícia va declarar ‘irrealitzable’ l’esmentat paràgraf 3 de l’article 33 del Decret Legislatiu 3.398 de 1965.5

96.6 El 8 de juny de 1989 l’Estat va emetre el Decret 1194 ‘pel qual s’hi addiciona el Decret Legislatiu 0180 de 1988, per sancionar noves modalitats

“El 35% del Congrés és nostre.”

Paraules dels portaveus paramilitars
Salvatore Mancuso i Vicente Castaño

delictives, per requerir-ho el restabliment de l'ordre públic'. A la part considerativa d'aquesta norma es va exposar que 'els esdeveniments que estan succeint al país han demostrat que existeix una nova modalitat delictiva que consisteix en la comissió d'actes atroços per part de grups armats, anomenats erròniament 'paramilitars', constituïts en esquadrons de la mort, bandes de sicaris, grups d'autodefensa o de justícia privada, llur existència i acció afecten greument l'estabilitat social del país, les quals han de reprimir-se per aconseguir el restabliment de l'ordre i la pau públics'. En aquest decret es va tipificar la promoció, el finançament, l'organització, direcció, foment i execució d'actes 'tendents a obtenir la formació o ingrés de persones a grups armats dels denominats de forma comú com a esquadrons de la mort, bandes de sicaris o de justícia privada, erròniament denominats paramilitars'. També es va tipificar la vinculació i pertinença als grups esmentats, així com el fet d'instruir, entrenar o equipar 'persones en tàctiques, tècniques o procediments militars per al desenvolupament de les activitats delictives' dels grups armats referits. Així mateix, es va estipular com a agreujant de les conductes anteriors el fet que fossin 'comeses per membres actius o retirats de les Forces Militars o de la Policia Nacional o d'organismes de seguretat de l'Estat'. Posteriorment, aquest decret va ser elevat a legislació permanent mitjançant el Decret 2.266 emès el 4 d'octubre de 1991.⁶

96.7 El 14 de desembre de 1990 l'Estat va emetre el Decret 3030/90 'per mitjà del qual s'estableixen els requisits per a la rebaixa de penes per confessió de delictes comesos fins el 5 de setembre de 1990'.⁷

96.8 El 17 de desembre de 1993 es va emetre el Decret 2535 'pel qual s'expedeixen normes sobre armes, municions i explosius'. Segons el seu article 1, 'té per objecte fixar normes i requisits per la tinença i el portament d'armes, municions, explosius i els seus accessoris [...]; assenyalar el règim de [...] serveis de vigilància i seguretat privada'. En el seu article 9 disposa que 'les armes d'ús restringit són armes de guerra o d'ús privatiu de la

força pública que, de manera excepcional, poden ser autoritzades amb base a la facultat discrecional de l'autoritat competent, per a la defensa personal especial'.⁸

96.9 L'11 de febrer de 1994 l'Estat va emetre el Decret 356/94 'pel qual s'expedeix l'Estatut de Vigilància i Seguretat Privada', que segons el seu article 1, 'té per objecte establir l'estatut per a la prestació per part de particulars de serveis de vigilància i seguretat privada'. Al seu article 39 preveu la dotació amb 'armes de foc d'ús restringit' i l'actuació 'amb tècniques i procediments diferents dels establerts per altres serveis de vigilància i seguretat privada'.⁹

96.10 El 26 de desembre de 1997 l'Estat va emetre la Llei 418 'per la qual es consagren uns instruments per a la cerca de la convivència, l'eficàcia de la justícia i es dicten altres disposicions'. Aquesta llei va ser prorrogada mitjançant la Llei 548 de 23 de desembre de 1999 i la Llei 782 de 23 de desembre de 2002.¹⁰

96.11 El 25 de febrer de 2000 es va emetre el Decret 324 'pel qual es crea el Centre de coordinació de la lluita contra els grups d'autodefensa il·legals i demés grups al marge de la llei'.¹¹

96.12 A l'agost de 2002 alguns líders de les Autodefenses Unides de Colòmbia (d'ara endavant les AUC) van fer pública la seva intenció de negociar els termes per a la desmobilització de les seves forces.¹²

96.13 El 22 de gener de 2003 l'Estat va emetre el Decret 128, 'pel qual es reglamenta la Llei 418 de 1997, prorrogada i modificada per la Llei 548 de 1999 i la Llei 782 de 2002 en matèria de reincorporació a la societat civil', segons el qual s'estableixen 'beneficis jurídics socioeconòmics' i d'altra índole per a les 'organitzacions armades al marge de la llei que s'hagin sotmès al programa de desmobilització. L'article 13 del Decret contempla que:

“Nosaltres pagàvem als militars mil milions de pesos mensuals per col·laboració, per informació o per feines conjuntes.” Declaracions de Salvatore Mancuso

'[...] tindran dret a l'indult, suspensió condicional de l'execució de la pena, la cessació del procediment, la preclusió de la instrucció o la resolució inhibitoria, segons l'estat del procés, els desmobilitzats que haguessin format part d'organitzacions armades al marge de la llei, pel que fa als quals el Comitè Operatiu per al Deixament de les Armes (CODA) expedeixi la certificació [...]'

Al seu torn, l'article 21 d'aquest Decret exclou el gaudi d'aquests beneficis a

*'[...] aquells que estiguin essent processats o hagin estat condemnats per delictes que d'acord a la Constitució Política, a la llei o als tractats internacionals subscrits i ratificats per Colòmbia no puguin rebre aquesta classe de beneficis.'*¹³

96.14 El 24 de novembre de 2003 l'Estat va emetre el Decret 3360 'pel qual es reglamenta la Llei 418 de 1997, prorrogada i modificada per la Llei 548 de 1999 i per la Llei 782 de 2002'. D'acord amb un dels considerants 'és necessari fixar condicions de procediment específiques per facilitar la desmobilització col·lectiva de grups armats organitzats al marge de la llei, al marc d'acords amb el Govern nacional'.¹⁴

96.15 El 31 d'agost de 2004 l'Estat va emetre el Decret 2767 'pel qual es reglamenta la Llei 418 de 1997, prorrogada i modificada per la Llei 548 de 1999 i la Llei 782 de 2002 en matèria de reincorporació a la vida civil'. D'acord amb un dels seus considerants 'és necessari fixar condicions, que de manera precisa i clara, permetin establir competències, assignar funcions i desenvolupar els procediments per accedir als beneficis a què es refereix la Llei 418 de 1997, prorrogada i modificada per la Llei 548 de 1999 i la Llei 782 de 2002, un cop iniciat el procés de desmobilització voluntària'.¹⁵

96.16 El 15 de juliol de 2003 es va firmar l'Acord de Santa Fe de Ralito, en el qual el Govern i les AUC van convenir la desmobilització total de les forces d'aquestes abans del 31 de desembre de 2005. Al 2003 les AUC comptaven amb aproximadament 13.500 membres. El 25 de novembre de 2003 van entregar armes 874 integrants del 'Bloque Cacique Nutibara' de les AUC. Als inicis de desembre de 2004 van ser desmobilitzats al voltant de 1.400 membres del Frente Catatumbo i, incloent-hi aquest número, a finals de 2004 s'havia realitzat la desmobilització d'uns 3.000 membres de les AUC. A l'any 2005 aproximadament 7.000 integrants de diversos blocs de les AUC van deixar

les seves armes, amb la qual cosa i fins avui han estat desmobilitzats un total aproximat de 10.500 paramilitars de les AUC.¹⁶

96.17 El 22 de juny de 2005 el Congrés de la República de Colòmbia va aprovar la Llei 975, anomenada de Justícia i Pau, 'per la qual es dicten disposicions per a la reincorporació de membres de grups armats organitzats al marge de la llei, que contribueixin de forma efectiva a la consecució de la pau nacional i es dicten altres disposicions per a acords humanitaris', la qual va ser sancionada i publicada el 25 de juliol de 2005.¹⁷

96.18 S'ha estimat que els grups paramilitars són responsables de nombrosos assassinats comesos amb motius polítics a Colòmbia i d'una gran part de les violacions de drets humans en general.¹⁸

96.19 S'ha documentat a Colòmbia l'existència de nombrosos casos de vinculació entre paramilitars i membres de la força pública en relació a fets similars ocorreguts al cas present, així com actituds d'omissió de part d'integrants de la força pública pel que fa a les accions dels grups esmentats. Als informes publicats des de 1997 sobre la situació de drets humans a Colòmbia, l'Oficina de l'Alt Comissionat de Nacions Unides pels Drets Humans ha documentat els casos representatius de violacions del dret a la vida, en els quals es va al·legar que el govern i les forces armades van col·laborar amb els paramilitars en assassinar, amenaçar o desplaçar la població civil. Aquesta col·laboració entre les forces públiques i els paramilitars ha representat un gran obstacle per a l'observació dels drets humans a Colòmbia, segons l'opinió de l'Oficina de l'Alt Comissionat. A l'informe de 1997 l'Alta Comissionada va mostrar la seva preocupació per la possible participació de les forces armades amb els paramilitars en actes de violència, incloent-hi, d'entre altres, la massacre a Mapiripán. Segons aquest informe, els actes comesos per paramilitars van constituir el major nombre de violacions de drets humans reportats al país al 1997, incloses massacres, desaparicions forçades i presa d'ostatges.¹⁹

96.20 En els seus informes, l'Alta Comissionada fa referència constant a la impunitat de les violacions de drets humans i dret internacional humanitari comesos pels paramilitars i la connivència entre aquests grups i la força pública, com a conseqüència de processos penals i d'investigacions disciplinàries obertes en la seva contra que no van a parar a l'establiment de responsabilitats ni a les corresponents sancions.²⁰

L'actual procés amb els paramilitars; 2002 i següents.

POLÍTIQS, ALCALDES, MILITARS I ALTRES VINCULATS PER NEXES AMB EL PARAMILITARISME A COLÒMBIA²¹

NOM	PARTIT	FITXA DE VIDA	COMENTARIS
ÁLVARO ARAÚJO	Senador del Cesar del partit Alas-Equipo Colombia	Álvaro Araújo va arribar a la Cambra de Representants al 1994 amb 18.151 vots; quatre anys després fou escollit amb 34.657 vots; i al 2002 va passar al Senat amb més de 79.000. PRES. CSJ.	És germà de l'excancellera María Consuelo Araújo.
MAURICIO PIMIENTO	Senador del Cesar, del Partido de la U	De tradició conservadora, va donar suport a la candidatura de Noemí Sanín a la Presidència al 2002. PRES. CSJ.	Casat amb Adela Maestre, Comissionada de Televisió, se li endossa el suposat suport electoral de 'Jorge 40'.
LUIS EDUARDO VIVES	Senador del Magdalena, de Convergència Ciutadana	Membre de la Comissió tercera del Senat, encarregada dels temes econòmics. PRES. CSJ.	Va ser un dels expulsats del 'Partido de la U'. Figura com un dels polítics que es va beneficiar de les AUC als comicis de 2002.
DIEB MALOOF	Senador de l'Atlántico, del partit Colòmbia Viva	Va arribar al Congrés com a suplent d'Édgar Perea. Davant l'expulsió de l'uribisme a les eleccions de 2006, va fer reviure la personalitat de Colòmbia Viva i va aconseguir mantenir-se al Senat. PRES. CSJ.	L'ordinador de 'Jorge 40' l'assenyala com a un dels polítics més propers a les AUC.
JORGE CABALLERO	Representant del Magdalena, d'Apertura Liberal	El seu origen en política és liberal i el seu padrí va ser el qüestionat Salomón Saade, d'origen liberal.	Va ser un dels purgats de Cambio Radical.
ALFONSO CAMPO ESCOBAR	Representant conservador del Magdalena	VINCULAT CSJ (No se sap on para). Estaria fora del país. Alemanya o Espanya. Pertany al Partit Conservador, en nom del qual és representant des de 1998, i al 2006 es va mantenir a l'escó en obtenir la votació més alta del seu partit a la Cambra (més de 33.000 vots). PRIVAT DE LLIBERTAT PER LA CSJ.	
HERNANDO MOLINA ARAÚJO	Actual governador del Cesar	Molina Araújo pertany a una de les famílies més acabalades de Valledupar. Nascut al 1961, és fill de l'empresari, ramader i advocat Hernando Molina Céspedes i de Consuelo Araújo Noguera, 'La Cacica', exministra de Cultura, assassinada per les FARC després de ser segrestada. També és fillastre del procurador Edgardo Maya Villazón.	

JOSE MARÍA LÓPEZ	Governador de Córdoba	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001. Partit Liberal. És oncle de Juan Manuel López Cabrales i va ser governador de Córdoba entre 2001 i 2004.	
SALVADOR ARANA	Governador de Sucre	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001.	Davant la seva negativa a entregar-se a la justícia, el seu nom va ser inclòs al llistat de fugitius buscats per la Interpol.
REGINALDO ENRIQUE MONTES AVARES	Actual Senador de Cambio Radical	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001. En aquell moment exercia com a representant a la Cambra de Mipol per Córdoba (1998-2002).	Va retre versió lliure davant la Cort Suprema de Justícia el 19 de febrer de 2007.
LUIS ÁLVAREZ	Suplent de la Cambra de Representants per Córdoba de Reginaldo Montes	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001. Exalcalde de Chinú (Córdoba) i dirigent liberal d'aquella regió. En aquella època era el segon del congressista Reginaldo Montes.	
JAIME GARCÍA	Director de la Corporació Autònoma de Valles del Sinú y San Jorge	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001. Fins el 2006 va ser director de la Corporació Autònoma de Valles del Sinú y San Jorge, que va dirigir durant 2 períodes.	
ÁLVARO CABRALES	Exdiputat conservador de Córdoba	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001.	
SIGIFREDO SENIOR	Alcalde de Tierralta, Córdoba	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001.	
JOSE MARÍA IMBETH	Representant a la Cambra pel Partit Conservador	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna);	

		Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001. Va ser representant a la Cambra pel Partit Conservador fins al 2006.	
WILLIAM ALFONO MONTES MEDINA	Actual Senador per Bolívar, del Partit Conservador	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001.	
RODRIGO BURGOS DE LA ESPRIELLA	Senador Conservador de Córdoba	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001. Va ser suplent de Julio Manzur, actual Senador de la República i cap del Partit Conservador.	
JOSE "PEPE" GNECCO	Senador per Bolívar	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001.	
LUIS CARLOS ORDOSGOITA	Representant a la Cambra per Córdoba	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001.	
FREDY SÁNCHEZ	Representant a la Cambra per Córdoba	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001. Del Partit Liberal.	
MIGUEL DE LA ESPRIELLA	Representant a la Cambra per Córdoba pel partit Colòmbia Democràtica	Va ser el primer polític en reconèixer de manera pública i reiterada que va assistir a una reunió a Santa Fe de Ralito al 2001, convocada per Salvatore Mancuso, Carlos Castaño i altres líders importants paramilitars, quan encara no hi havia diàlegs oficials de pau entre les AUC i el Govern.	Va retre una versió lliure davant la Cort Suprema de Justícia el 19 de febrer de 2007.
ELEONORA MARÍA PINEDA	Regidora de Tierralta i Representant a la Cambra per Córdoba, de Convergència Ciutadana	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001. Va dir que va participar a la reunió com a regidora de Tierralta. Va ser representant a la Cambra per Córdoba.	

MARCIANO ARGEL	Secretari de Planeación de Córdoba	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001.	
WILMER PÉREZ	Alcalde de San Antero	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001. Exalcalde de San Antero (Córdoba). Va dir que sí va estar a la reunió.	
JOSE DE LOS SANTOS NEGRET	Actual Representant a la Cambra	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001. En aquella època era gerent del Directori Conservador a Córdoba. Avui és representant.	Va retre versió lliure davant la Cort Suprema de Justícia el 19 de febrer de 2007.
GERMÁN ORTIZ	Assessor Alcaldia de San Antero	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001.	
REMBERTO MONTES	Representant a la Cambra per Córdoba pel partit uribista Cambio Radical	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001. Senador uribista de Cambio Radical. A l'època de la reunió tenia el seu propi partit, anomenat Mipol.	
JUAN MANUEL LÓPEZ	Senador pel Partit Liberal	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001. Es el major baró electoral de Córdoba i el liberal que més vots va aconseguir en les passades eleccions (130.000).	
ANTONIO SÁNCHEZ	Periodista	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001. Exerceix el periodisme i va ser cap de premsa de l'Alcaldia de Montería entre 2004 i 2005.	

RODOLFO VARGAS	Funcionari de l'Alcaldia de Sincelajo	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001.	
JOSE LUÍS FERIS	Ramader	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001.	
VÍCTOR GUERRA	Ramader	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001.	
LUÍS SALEMAN	Exalcalde de San Onofre Sucre	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001.	
SABAS BALSERIO	Alcalde de San Onofre (2003)	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001.	
EDWIN MUSSI	Alcalde d'Ovejas Sucre (2002)	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001. Segons la Presidència de la República, el 10 de setembre de 2002 Uribe Vélez es va reunir amb aquest alcalde i el de Neira (Caldas).	
FELIPE QUEDAGA	Exfuncionario de l'Alcaldia d'Ovejas Sucre (2002)	Va firmar un text d'acord polític amb els paramilitars: Santander Lozada (Salvatore Mancuso); Diego Fernando Murillo (Don Berna); Edward Cobo Tellez (Diego Vecino); Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40). Ralito, 2001.	
JORGE CASTRO PACHECO	Partit polític Colòmbia Viva	Els assenyalaments contra aquest exsenador es deuen al fet que el seu germà 'Tuto' Castro és considerat un dels homes de confiança de Rodrigo Tovar Pupo, alias 'Jorge 40', i enllaç dels paramilitars amb els dirigents locals i nacionals d'aquesta regió.	La Cort Suprema tot just li acaba de compulsar còpies a la Fiscalia per a què avalui si ha de ser investigat pels seus presumptes nexes amb el paramilitarisme.
LUCAS GNECCO	Exgovernador del Cesar	Un testimoni de la Cort Suprema va acusar l'exgovernador del Cesar, Lucas Gnecco, de fer negocis amb un narcotraficant que treballava amb 'Jorge 40'. Dos germans seus van ser esquitxats fa poc per Mancuso.	

JOSÉ GAMARRA	Al 2002 fou escollit representant uribista per Magdalena	Al febrer de 2006, Rafael García, excap d'informàtica del DAS, va fer les revelacions que van desencadenar l'escàndol polític per la infiltració paramilitar en la política, que li van costar el càrrec a l'exdirector del DAS Jorge Noguera -oriünd de Magdalena- i que coincideixen amb les troballes de la investigadora López sobre les eleccions en aquest departament.	
SENADOR SALOMÓN SAADE	Excongressista liberal de Magdalena	Va ser alcalde del poble i diputat de Magdalena fins arribar a la Cambra de Representants, al 1990.	Rafael García, ara excap d'informàtica del DAS, l'assenyala juntament amb uns altres nou legisladors, d'haver estat afavorit per un complot per al frau electoral al 2002.
ÁLVARO GARCÍA ROMERO	Dirigent polític de Sucre. Senador de la República del Moviment Nova Força Liberal. Privat de llibertat.	La Cort Suprema de Justícia investiga els seus vincles amb el paramilitarisme, per la qual cosa es va convertir en pròfug des del 9 de novembre. La Cort l'acusa de promoure, armar i finançar grups d'autodefensa des de 1997 en companyia d'Edward Cobo, àlies 'Diego Vecino', i Rodrigo Mercado, àlies 'Rodrigo Cadena', excomandants del bloc Héroes de los Montes de María.	
MIGUEL NULE AMIIN	Exgovernador de Sucre i exregidor de Barranquilla	Nule és germà de l'exministre Guido Nule i pare de Manuel i Miguel Nule, joves empresaris que han guanyat algunes de les licitacions més importants del país.	Va oferir la finca Las Canarias per a la reunió en la qual es va planejar la creació d'un grup d'autodefensa dirigit per polítics a la regió de Montes de María.
ÁNGEL DANIEL VILLAREAL BARRAGÁN		És un dels bastions polítics del Senador Álvaro García a Sucre. Està pres des del 25 de setembre de 2006.	És investigat per concert per delinquir.
ERIX JULIO MORRIS		Exalcalde i exgovernador de Sucre, és un dels tres congressistes vinculats per la Cort Suprema de Justícia en la investigació i també va fugir durant diversos dies tot i que finalment es va entregar davant la Fiscalia.	
JAIRO MERLANO		Fa dos períodes que és al Congrés i va ser pròfug de la justícia durant dues setmanes des que el 25 de setembre de 2006 va ser vinculat per la Cort Suprema de Justícia al procés per la infiltració paramilitar en la política del seu departament.	
MURIEL BENITO REBOLLO	Excongressista	Rebollo va ser acusada davant la Cambra de Representants de tenir vincles amb 'Diego Vecino' i 'Cadena', dos reconeguts paramilitars de Sucre.	Aquesta dona va ser capturada el passat 15 de novembre al nord de Bogotà.

LUIS ALBERTO GIL CASTRO	Senador per Convergència Ciutadana	Va treure en les eleccions passades 82 mil vots i el seu grup va ser un dels grans 'palos'. El president mateix, Uribe, va demanar d'indagar d'on treia els recursos. El Senador Hugo Serrano diu que Gil, oriünd de Santander, ha d'explicar nexes amb el Bloc Central Bolívar.	
JUAN CARLOS MARTÍNEZ S.	Convergència Ciutadana	Va treure gairebé 60 mil vots en les últimes eleccions i va aconseguir repetir escó al Senat. El seu nom ha estat esmentat com a proper a grups de narcotraficants i de paramilitars, especialment a Buenaventura, el seu gran fortí electoral.	
CIRO RAMÍREZ PINZÓN	Conservador de Boyacá	Va obtenir 62.394 vots. La Fiscalia demanà a la Cort Suprema que indagui els seus nexes amb el narcotraficant assenyalat Gilberto Saavedra i amb Jesús López; ambdós subjectes, prófugs, perteneixen a l'estructura de 'Don Berna' i dels germans Mejía Múnera. Ramírez refusa assenyalaments.	
ÓSCAR SUÁREZ MIRA	Óscar Suárez Mira Alas-E.Colombia	Va ser xofer a Bello i després el seu alcalde. En els últims comicis, quan va arribar al Senat, es va convertir en el major elector a Antioquia amb 67.047 vots. <i>El Tiempo</i> va denunciar que 'paras' van pressionar per tal que es votés per ell. Suárez ho nega. La seva germana és l'Alcaldessa de Bello.	
MAURICIO PARODI DÍAZ	Partit Liberal, Representant a la Cambra	Va arribar a la Cambra amb 22.263 vots. Se'l relaciona amb Óscar Suárez i amb la pressió que uns 'paras' van exercir a Antioquia sobre els electors de Bello, Medellín, Copacabana, Vigía del Fuerte i Itagüí, zones sota la influència de 'Don Berna'. Parodi nega les acusacions.	
HABIB MERHEG MARÚN	Colòmbia Viva	Va ser acusat per la Senadora Piedad Córdoba de tenir vincles amb l'exparamilitar 'Macaco'. Segons ella, aquest li va ordenar a Merheg declinar la seva aspiració a ser alcalde de Pereira perquè els 'paras' tenien un altre aspirant. El Senador nega les acusacions i per això va denunciar a Córdoba.	50.901 vots
MARIO URIBE ESCOBAR	Colòmbia Democràtica	Els seus socis polítics Álvaro García i Eric Morris ja són presos. Un altre, Miguel de La Espriella, va signar el Pacte de Ralito. Jairo Castillo, testimoni de la Cort, l'acusa de vincles amb les AUC. És cosí del President Álvaro Uribe V.	66.407 vots
MANUEL GUILLERMO MORA	Partido de la U, exalcalde de Cúcuta	Va arribar al Senat amb 52.486 sufragis. Diversos testimonis diuen que gent molt propera al Senador tenia nexes amb 'paras' de Santander. A més, s'indaga si terres arrabassades a camperols han anat a parar a les seves mans.	
ALFONSO RIAÑO CASTILLO	Convergència Ciutadana	Va treure 56 mil vots. Va ser regidor de Cimitarra i des del 2001 fins al 2005 va estar a l'Assemblea de Santander. Va participar a la polèmica marxa del dissabte a Barranca. Atribueix als enemics polítics les versions sobre nexes amb el 'Central Bolívar'.	

CARLOS EMIRO BARRIGA	Convergència Ciutadana	A la campanya de 2006, diversos candidats de Norte de Santander i el propi Govern van cridar l'atenció sobre els abundants recursos que estava gastant. Un dels seus germans ha estat esmentat com a cap paramilitar.	44.178 vots
RUBÉN DARÍO QUINTERO	Cambio Radical	La Senadora Piedad Córdoba va denunciar que els paramilitars només permetien a Quintero i un pocs més fer campanya a Urabá i al Bajo Cauca Antioqueño. Quintero va negar en aquell moment les acusacions que es feien en contra d'ell.	49.937 vots
HÉCTOR JULIO ALFONSO LÓPEZ	Apertura Liberal	En l'últim moment fou exclòs de les llistes del Partit Conservador per les acusacions en contra de la seva mare, l'empresària del <i>chance</i> Enilce López Romero, 'La Gata'. Ella ha estat esmentada com a propera a paramilitars de Sucre i Bolívar. Va ajudar a finançar la campanya del President.	100.969 vots per a la Cambra a Bolívar
GUILLERMO LEÓN GAVIRIA ZAPATA	Partit Liberal	Del grup del polèmic diputat paísà César Pérez G., qui fou investigat i absolt com a presumpte coautor de la massacre de 43 camperols a mans de ' <i>paras</i> ' al novembre de 1988 a Segovia (Antioquia), d'on són ambdós. No tenen investigació.	72.487 vots
LUÍS CARLOS TORRES	Cambio Radical	El seu nom ha estat esmentat a la investigació per l'assassinat de l'ex candidat a la Governació del Meta, Eúser Rondón, un crim que fou ordenat pel també assassinat cap del ' <i>Bloque Centauros</i> ' de les AUC, Miguel Arroyave.	66.441 vots
CARLOS ARTURO CLAVIJO VARGAS	moviment Convergència Popular Cívica	Fòrmula de Rocío Arias. Encapçalà el ' <i>No al Despeje para el ELN</i> '. Va obtenir 57.474 vots a zones d'influència ' <i>para</i> ', com Puerto Boyacá. Ha estat acusat de tenir nexes amb ' <i>paras</i> ', els quals protegien les seves finques.	
FABIOLA OLAYA RIVERA	Convergència Ciutadana	Vídua d'Euser Rondón, ex candidat a la Governació del Meta, assassinat per Miguel Arroyave enmig d'una guerra ' <i>para</i> '. Olaya, que va arribar a la Cambra amb 18.315 vots, hauria reconegut el suport de l'empresari de maragdes Yesid Nieto, llur germana era de Convergència.	
JOSÉ IGNACIO MESA BETANCURT	Fundador del Directori Liberal d'Envigado	Fou alcalde d'Envigado, zona d'influència de 'Don Berna'. Va ser segrestat per les AUC juntament a Zulema Jattin, Juan Manuel López i Miguel de la Espriella, d'entre altres. Mai ha estat indagat.	51.440 vots

ÓSCAR LEONIDAS WILCHES CARREÑO	Cambio Radical	Va treure 24.723 vots al 2006. De ser inspector va esdevenir secretari del Govern, Alcalde de Yopal i Governador. La Fiscalia demanà a la Cort que l'investigui per presumptes nexes amb 'paras' de 'Martín Llanos'. Digué que es reuní un cop amb 'paras' de 'Llanos' perquè el volien extorsionar.	
ALEYDER CASTAÑEDA ÁVILA	Alcalde de Monterrey	Signa el document del Casanare. Pacte format pel grup paramilitar 'Martín Llanos', que és fora del procés de pau. A diferència del Ralito, al document es fixen amb exactitud les aportacions dels eraris públics al moviment paramilitar.	
JORGE ELIÉCER LÓPEZ BARRETO	Alcalde de Tauramena	Subscriu l'acord del Casanare quan era candidat a l'alcaldia.	Tauramena va rebre 30.436 milions de pesos per regalies (el 90% del seu pressupost)
RAÚL CABRERA BARRETO	Alcalde de Villanueva	Subscriu l'acord del Casanare quan era candidat a l'alcaldia.	
HENRY MONTES MONTES	Alcalde de Maní	Subscriu l'acord del Casanare quan era candidat a l'alcaldia.	El municipi de Maní rep per concepte de regalies del petroli la suma de 15.250 milions.
MAURICIO ESTEBAN CHAPARRO	Alcalde de Sabanalarga	Subscriu l'acord del Casanare quan era candidat a l'alcaldia.	
LEONEL ROBERTO TORRES ARIAS	Alcalde de Aguazul	D'acord amb la Fiscalia, l'únic alcalde que no va signar el document va ser Torres, perquè sembla que "és membre actiu de l'organització" i, per tant, no era necessari que ho fes.	Aquest municipi va rebre 43.159 milions de pesos entre novembre de 2005 i desembre de 2006 (el 80% del seu pressupost).
HERNÁN MEJÍA GUTIÉRREZ	Coronel. Comandant del batalló 'La Popa' fins el 26 de gener de 2007. Valledupar	Diverses denúncies el vinculen amb l'excap paramilitar 'Jorge 40' i amb la comissió de tortures a detinguts, fusilaments de suposats guerrillers i altres greus delictes. El 26 de gener de 2007, per decisió del ministeri de Defensa fou retirat del seu càrrec com a comandant del batalló. Actualment, el coronel treballa al ministeri de Defensa, on fou recol·locat a un càrrec que no implica el comandament de tropa, mentre segueix la investigació.	
JOSÉ PASTOR MAHECHA	Major de l'Exèrcit. Valledupar	Un sergent retirat de l'Exèrcit que va declarar contra el coronel Hernán Mejía, excomandant del batalló 'La Popa' (Valledupar), va donar a la Fiscalia més noms de militars presumptament involucrats.	
ALIX DAZA	Membre de la Fiscalia General de la Nació Seccional, fins 2004	El batalló 'La Popa' ha afrontat investigacions per l'homicidi de civils, entre ells indígenes kanuamos, que van ser presentats com a guerrillers morts en combat.	

JORGE NOGUERA

Exdirector del DAS

Noguera, excònsol a Milà, té diverses investigacions en contra seva a la Fiscalia: és acusat de col·laborar amb els 'paras' donant-los-hi informació per a l'assassinat sistemàtic de sindicalistes a la costa; d'irregularitats en el trasllat a una presó d'un acusat per l'atemptat al club El Nogal i de frau electoral. També està denunciat d'arribar a acords per delinquir i d'homicidi agreujat. Va ser detingut el matí del 22 de febrer després de ser interrogat a la Fiscalia i roman reclus als calabossos del búnquer de l'entitat.

1. INCONSISTÈNCIA DE LES XIFRES DE DESMOBILITZATS I EL NOMBRE D'HOMES PERTANYENTS ALS GRUPS PARAMILITARS

Segons xifres del Govern colombià, des de l'any 2002 fins l'agost de l'any 2006 es van desmobilitzar 31.671 persones en 38 actes de desmobilització col·lectiva i 12.110 en desmobilitzacions individuals, dels quals 3.567 són dels paramilitars, per a un total de 35.238.

Com a postulats per ser beneficiaris de la Llei 975/05 de Justícia i Pau, per haver comès crims de lesa humanitat s'hi troben 2.777; d'aquests, només han capturat 59.

Els presos paramilitars que han sol·licitat beneficis són 3.542, quan la xifra inicial era de 1.620.

Han estat recapturats per haver tornat a delinquir 1.134 i han mort en diferents fets 591. (Font: policia nacional i oficina de l'Alt Comissionat, 4 d'abril de 2007).

Per la seva banda, el ministeri de Defensa Nacional²² assenyala que l'any 2002, els grups paramilitars comptaven amb 12.175 homes i que entre l'agost de 2001 i desembre de 2006, les forces militars van capturar 12.842 paramilitars, així mateix, durant aquest mateix període, van ser abatuts 1.513 paramilitars. Com s'explica que en un lapse d'un any els grups paramilitars hagin passat de 12.000 a més de 30.000 integrants aproximadament?

2. NO ES COMPLEIX L'ANOMENADA 'CESSAMENT D'HOSTILITATS'. LES VÍCTIMES AUGMENTEN

Des de l'inici del procés (2002), el Govern va imposar com a condició la cessació d'hostilitats i atacs contra la població civil.

Entre l'1 de desembre de 2002 i el 31 de juliol de 2006, els grups paramilitars van cometre 3.007

homicidis i desaparicions forçades. La característica d'aquests crims és que si bé es va registrar una disminució en la perpetració de massacres, van continuar cometent una quantitat significativa d'execucions selectives i desaparicions forçades.

3. MALGRAT LA DESMOBILITZACIÓ, LES XIFRES DE VIOLACIONS ALS DRETS HUMANS I AL DRET INTERNACIONAL HUMANITARI (DIH) NO HAN DISMINUÏT

Entre el període comprès entre juliol de 2002 a juny de 2006, més d'11.292²³ persones van ser assassinades o desaparegudes fora de combat a Colòmbia, és a dir, de mitjana, més de 7,7 persones van ser assassinades o desaparegudes al dia per raons de violència sociopolítica.²⁴

A la xifra s'hi sumen les morts de 8.791 persones enmig dels combats. Això ens indica que gairebé 20.000 persones van perdre la vida per violència sociopolítica a Colòmbia.

Quant a l'autoria, trobem que el 74,5% de les morts fora de combat s'atribueixen a l'Estat: per perpetració d'agents estatals en el 12,1% dels casos i en el 62,4%, per tolerància o suport a les violacions comeses per grups paramilitars. A les guerrilles se'ls hi va atribuir l'autoria en el 25,5% dels casos.

Marc legal. El primer marc legal està compost per: La Llei 418/1997, Llei 782/2002; el Decret 128 i 3369 de 2003, i el Decret 2767/2004.

El Decret 128 del 22 de gener/2003, va disposar les modalitats i etapes de la desmobilització de membres de grups al marge de la llei, i va conformar el Comitè d'Abandó de les Armes -en espanyol: *Comité de Dejación de las Armas* (CODA)-, facultat per atorgar beneficis jurídics als desmobilitzats que no estiguessin essent proces-

Com s'explica que en un lapse d'un any els grups paramilitars hagin passat de 12.000 a més de 30.000 integrants aproximadament?

sats per la justícia en el moment de la seva reincorporació a la vida civil.

El Decret 2767 de 2004, que va establir beneficis econòmics per als desmobilitzats que col·laboressin amb les forces militars en qualitat de coooperants.

Aquest marc normatiu s'ha constituït com a l'instrument per garantir la impunitat dels Crims de Lesa Humanitat (CLH) comesos a Colòmbia, per a què més de 28 mil desmobilitzats -col·lectius i individuals- rebessin beneficis jurídics, pel sol fet de no tenir oberts processos judicials en contra seu, tals com indults o amnisties... i sense que es realitzés una investigació efectiva per part de les autoritats judicials que permetés establir si estaven vinculats a la comissió de violacions greus dels Drets Humans o del Dret Internacional Humanitari.

4. LES ESTRUCTURES PARAMILITARS NO S'HAN DESMUNTAT: CONTINUÏTAT, REARMAMENT O CREACIÓ DE NOVES ESTRUCTURES PARAMILITARS

Diversos informes i fonts registren que actualment a Colòmbia operen 65 grups paramilitars a 26 departaments del país, incloent-hi Bogotà, amb més de tres mil persones.

Degut a la poca transparència de les dades disponibles sobre la desmobilització, és difícil determinar amb exactitud si aquests grups són readaptacions de les estructures que suposadament s'han desactivat o noves expressions del paramilitarisme. Porten els noms *Águilas Negras*, *Autodefensas Campesinas de Nueva Generación*, *Autodefensas Campesinas Unidas del Norte del Valle*, *Coordinadora Colombiana de Autodefensas del Guainía*...

En els seus dos últims informes, la Missió de l'OEA per al Procés de Pau a Colòmbia ha verificat l'existència de grups que han continuat actuant, o apareixent després de la desmobilització.

En el seu sisè informe, la Missió defineix tres fenòmens problemàtics en relació a la desmobilització de les AUC:

1) El reagrupament de desmobilitzats en

bandes delinqüencials que exerceixen control sobre comunitats específiques i economies il·lícites.

2) Reductes que no s'han desmobilitzats.

3) L'aparició de nous actors armats o l'enfortiment d'alguns ja existents en zones abandonades per grups desmobilitzats.

Al vuitè informe de la Missió de l'OEA per al Procés de Pau, s'assenyala que mitjançant la verificació s'ha aconseguit "establir presumpció greu sobre la intencionalitat de perpetuar mecanismes armats vinculats a l'extorsió, les amenaces i el control social en alguns territoris que haurien d'haver estat desembarassats de la influència de blocs de les AUC".

5. EXPANSIÓ DEL PODER POLÍTIC I ECONÒMIC PARAMILITAR EN LA SOCIETAT

El domini paramilitar persisteix o s'amplia en vastes regions del país en les quals es denuncia el control de l'administració pública i dels seus recursos, la intervenció coactiva en processos de decisió popular, el cobrament d'extorsions a totes les transaccions i propietats, el maneig en clau de monopoli de l'economia informal, les modalitats de "neteja social", la creació d'associacions i cooperatives com a façana per a la captació de recursos, la coadministració d'entitats de l'Estat...

Algunes detallades investigacions de premsa han mostrat la magnitud que, des dels inicis de 2000 i durant el procés de diàlegs entre el Govern i les AUC, han adquirit els processos de domini territorial. Aquestes i d'altres fonts trasllueixen que els blocs paramilitars exerceixen formes d'influència a 382 municipis de 26 departaments del país.

6. CONSOLIDACIÓ DEL PODER ECONÒMIC IL·LEGAL

Durant l'últim lustre s'ha efectuat un procés de legalització de béns i capitals pertanyents als grups paramilitars. A les xarxes tradicionals d'economia il·lícita i narcotràfic s'ha superposat ara la inversió en negocis i empreses de l'economia legal.

Quant a l'economia il·legal, les xarxes de control territorial dels paramilitars reben els recursos provinents de diverses activitats il·lícites i de la delinqüència comuna. Tals activitats inclouen els immensos recursos provinents del narcotràfic, la pirateria terrestre, el robatori de gasolina...

A tot això s'hi suma el domini exercit sobre sectors de l'anomenada economia informal en algunes de les ciutats principals del país. Entre els nous ingressos dels paramilitars s'hi compta el paga-

ment de franquícies pels seus blocs. Per aquest mitjà diversos narcotraficants es fan passar per paramilitars per rebre els beneficis de la legislació que se'ls hi aplicarà.

7. INSUFICIÈNCIES DEL MARC JURÍDIC VIGENT PER SATISFER LES GARANTIES DE NO REPETICIÓ I ELS DRETS DE LES VÍCTIMES: LA LLEI 975 I ELS DECRETS QUE LA REGLAMENTEN, EL TANCAMENT DEL CICLE D'IMPUNITAT

- 1) És de caràcter residual.
- 2) Només serà aplicable als paramilitars que no van poder acollir-se al primer marc legal, perquè es troben processats per Crims de Lesa Humanitat o tràfic de drogues.
- 3) Es calcula que només el 7% dels paramilitars serà sotmès a aquest procediment.

Davant del clam per a què s'apliqui la llei, el Govern ha postulat a 2.679 i els capitosts paramilitars han remès un llistat de 3.377 dels suposats paramilitars detinguts. Això malgrat que l'última desmobilització es va efectuar al mes d'agost de 2006. Els llistats remesos augmenten tots els dies.

I repetim que dels postulats pel Govern i dels demobilitzats col·lectivament, només 59 dels principals caps de les AUC es troben detinguts. En un principi van ser reclusos en un centre social on tenien totes les comoditats i només a principis de desembre de 2006, el Govern nacional va prendre la decisió de traslladar-los a la presó d'Itagüí, a Antioquia.

Davant l'aplicació de la Llei de Justícia trobem que no és un mecanisme per garantir la no repetició dels crims. Tot i les modificacions introduïdes per la Cort Constitucional hi persisteixen problemes de fons que concerneixen directament a la relació de proporcionalitat que es busca establir entre els drets de les víctimes i la societat a la veritat, la jus-

tícia i la reparació, i el triomf de la superació definitiva de la violència a Colòmbia.

Entre tals problemes, hi figuren:

- No es reconeix la responsabilitat estatal en la creació i desenvolupament dels grups paramilitars. No conté mecanismes específics per contrarestar la impunitat dels membres de les forces armades, de la policia o de la intel·ligència, així com de qual-sevol altre agent estatal, en casos de crims comesos per paramilitars, els qui han comptat amb complicitat, aquiescència o omissió dels servidors públics.

- Davant el lliurament de béns, es redueix als béns adquirits il·lícitament (molts d'ells es troben legalitzats mitjançant testaferrós) i per a aquest lliurament de béns s'han establert diversos moments:

- 1) Durant la desmobilització individual o col·lectiva. En aquesta fase només es van lliurar:

· immobles urbans	59
· automotors	149
· aeronaus	3
· predis	334 (25.601 hectàrees)

Aquests béns no seran mai suficients per reparar a les víctimes i les grans fortunes que han adquirit a sang i foc quedaran intactes. O, on són els més de cinc milions de hectàrees que han usurpat en els últims 8 anys amb els desplaçaments interns de més de 3.252.803 persones?

- 2) En el moment de retre versió lliure aquesta es reduirà als 59 capitosts que es troben detinguts perquè es desconeix on paren els 2.705 postulats pel Govern. Això, davant els més de 38 mil desmobilitzats -de forma individual o col·lectiva- és una xifra mínima i els pocs que han retut versió lliure no han lliurat els béns. Només després de l'assassinat de Yolanda Izquierdo la Fiscalia va decretar algunes mesures davant uns béns de Mancuso, però aquestes decisions s'han suspès, per donar-los-hi un temps "raonable" per a què els paramilitars els entreguin voluntàriament.

Davant d'aquesta situació considerem fonamental el suport als esforços que fan actualment les organitzacions socials, el Moviment de Víctimes de Crims d'Estat, les plataformes de drets humans i per la pau per a què el Drets a la Veritat, a la Justícia, a la Reparació Integral i a la Prevenció siguin una realitat. Dins d'aquest suport destaquem:

- 1. Promoure i participar en el procés d'organització i capacitació en el coneixement dels seus drets i en la seva defensa, per les víctimes, les

Considerem fonamental el suport dels esforços que fan avui les grans organitzacions socials, el moviment de Víctimes de Crims d'Estat, les plataformes de Drets Humans i per la pau; per a què els DRETS A LA VERITAT, A LA JUSTÍCIA, A LA REPARACIÓ INTEGRAL I A LA PREVENCIÓ siguin una realitat

seves famílies, les seves organitzacions i a la població en general, donant suport d'aquesta manera al procés que han iniciat ja les Víctimes de Crims d'Estat. Igualment s'ha de promoure que presentin les peticions davant la Fiscalia Unitat de Justícia i Pau, Procuradoria, Oficina ONU de DH a Colòmbia, Comissió Interamericana de DH de l'OEA, organitzacions internacionals de DH, davant la Cort Penal Internacional... Per a què hi hagi constància de les violacions als seus DH. I així aquests crims no quedin impunes, deixant ben en clar que els Crims de Lesa Humanitat no prescriuen.

2. La comunitat internacional ha d'exigir que el President de la República, l'Alt Comissionat de Pau, el Ministre d'Interior de Justícia i la Fiscalia responguin per la totalitat dels 2.695 paramilitars que van confessar Crims de Lesa Humanitat o que tenien ordres de captura vigents per part de la Fiscalia. D'aquests, el Govern només n'ha detingut o posat a ordres de Justícia i Pau a 59, dels quals la Fiscalia n'ha deixat en llibertat a 6 per no trobar-hi proves que els comprometessin en aquests delictes. Recordem que només els 24 membres de l'Estat Major Negociador tenien suspeses les ordres de captura, els demés no. Això, penalment, és una conducta constitutiva de prevaricació.

3. Sol·licitar l'acompanyament internacional al Moviment de Víctimes de Crims d'Estat, les organitzacions socials, les polítiques d'oposició i de drets humans per garantir la seva existència en aquest context d'aplicació de la Llei de Justícia i Pau. De la mateixa manera, s'han de realitzar visites periòdiques als Tribunals de Justícia i Pau a Barranquilla, Medellín i Bogotà i a la Cort Suprema de Justícia Sala Penal i al Fiscal General per garantir l'aplicació correcta de la Llei penal als polítics i funcionaris públics compromesos amb el paramilitarisme. Es recomana que les visites siguin coordinades internacionalment amb la ODHACO (Oficina Internacional de Drets Humans Acció Colòmbia) i a nivell nacional amb la Coordinació Colòmbia Europa Estats Units.

4. Si és el cas i es pot constatar que el que hi ha és un judici simulat i el que s'ha buscat per part de l'Estat és evitar que s'actui o que hi hagi un procés d'impunitat com a mecanisme d'esgotament dels recursos interns, s'han de presentar els casos a la Comissió Interamericana de Drets Humans de l'OEA o al Comitè del Pacte de Drets Civils i Polítics de l'ONU, a la jurisdicció Universal o a la Cort Penal Internacional, i sol·licitar davant d'aquestes instàncies que s'iniciïn els processos respectius. En aquest cas, fem una crida a la comunitat internacional per tal que desenvolupi els seus bons oficis davant la Fiscalia de la Cort Penal Internacional per a què iniciï els processos respectius i, si és el cas,

La Comunitat internacional ha d'exigir que responguin per la totalitat dels 2.695 paramilitars que van confessar crims de lesa humanitat o que tenien ordres de captura vigents per part de la Fiscalia

es coadjuvin les peticions formulades per nosaltres.

5. Promoure i donar suport a les iniciatives que estan portant a terme a nivell nacional i internacional pel Moviment de Víctimes de Crims d'Estat. Tals com el projecte de llei de prohibició del paramilitarisme, el cadastre alternatiu, la Comissió Ètica Internacional, les audiències públiques per la veritat, galeries de memòria...

6. Exigir a l'Estat colombià el compliment total de les recomanacions internacionals que li han formulat els grups temàtics, els relators especials i l'oficina de l'Alt Comissionat per als Drets Humans de l'ONU a Colòmbia. Exigir-li de la mateixa manera el compliment d'allò acordat per aprovar conjuntament amb les expressions de la societat civil el Pla Nacional de Drets Humans.

7. Exigir a l'Estat colombià el desmantellament real de l'estructura paramilitar en els aspectes polítics, socials, econòmics i militars com a garantia real per a què els crims no continuïn cometent-se. En aquest mateix sentit se li ha d'exigir a la Missió de l'OEA que compleixi amb el seu mandat de verificació de la desmobilització de la totalitat de l'estructura paramilitar.

8. Exigir a l'Estat colombià la solució política negociada al conflicte social, polític i armat que pateix el país des de fa més de 40 anys. Per a això ha de concretar en el mínim temps possible els acords amb l'ELN i les FARC-EP. En aquests processos s'ha d'exigir igualment que els drets de les víctimes de les violacions als drets humans i les infraccions al DIH, siguin respectats i tinguin dret a participar en aquests processos per garantir la veritat, la justícia i la reparació integral i sobretot garanties de no repetició. Aquests diàlegs han de ser públics i els acords han de donar-se a conèixer a nivell nacional i internacional i en aquests ha de prevaler la defensa dels Drets Humans, la democràcia i l'Estat de Dret.

Ha de quedar clar que aquest procés està concebut per legalitzar i legitimar el paramilitarisme i deixar en la impunitat la gran majoria dels delictes comesos, ja que almenys el 97% dels victimaris estan lliures i gaudint dels beneficis econòmics, polítics i socials anteriors. Això significa que la lluita

S'han de presentar casos a la Comissió Interamericana de l'OEA o al Comitè del Pacte de Drets Civils i Polítics de l'ONU, a la jurisdicció Universal o a la Cort Penal Internacional, sol·licitar davant d'aquestes instàncies que iniciïn els processos respectius

contra la impunitat segueix més vigent que mai.

Finalment és important destacar que en aquest moment es fa indispensable ajudar per a què totes les víctimes de les violacions als Drets Humans s'organitzin a nivell departamental i nacional en una sola organització per a què se'ls reconegui com a subjectes de drets i se'ls hi doni veu al tràmit d'aquests processos i per a què se'ls reconegui com a actors en els processos de lluita contra la impunitat, els seus drets a conèixer la veritat històrica, a què hi hagi aplicació de justícia, a la reparació integral per tots els mals causats i a les garanties de no repetició. Aquests drets són innegociables i nosaltres no podem acceptar que es negociïn per part d'altres. I molt menys per part dels mateixos victimaris. Nosaltres defensem i creiem en la democràcia real, directa, amb els nostres propis portaveus, i defensem el nostre dret a decidir sobre el futur dels nostres fills i del nostre poble.

Per acabar, considero que és important reflexionar sobre la seguretat dels nostres companys, per garantir la continuïtat de la feina i la difusió o transmissió de l'experiència als demés treballadors de drets humans en general. Creiem, en aquest sentit, que s'ha de valorar el procés d'agermanament internacional, amb els nostres parions o amb organitzacions de solidaritat com les Brigades Internacionals de Pau. Com podem confiar en el Departament Administratiu de Seguretat (DAS) o en la policia o en l'exèrcit, després de llegir o sentir les declaracions de Salvatore Mancuso quan va dir en la seva versió a Justícia i Pau: "Nosaltres pagàvem als militars mil milions de pesos mensuals per col·laboració, informació o per treballs conjunts"? O quan en el procés que es duu a terme contra el portaveu paramilitar Rodrigo Tovar Pupo (Jorge 40), es descobreix al seu ordinador que aquest criminal executava els dirigents sindicals o populars a la Costa per ordre del cap del DAS, doctor Noguera, entitat que realitzava l'estudi de la possible víctima i aquests paramilitars l'executaven?

Posteriorment vam llegir les declaracions del cap d'informàtica del DAS, senyor García, en una entrevista a la revista *Semana*:

-Semana: També hi havia infiltració i col·laboració amb narcotraficants?

-Rafael García: A Diego Montoya li passava informació reservada Giancarlo (Auque) i Jorge Noguera. La idea no era per a què es mogués, sinó per avisar-lo que hi havia un delator dins la seva organització que estava informant on estava ubicat (...).

Revista *Semana*, número 667, d'abril de 2006.

Com es pot confiar en l'autoritat? Però més greu encara: Com podem confiar-los la nostra seguretat?

S'haurà de pensar aleshores en els mecanismes d'autoprotecció i en l'acompanyament internacional.

També vam constatar després del debat públic realitzat pel Senador del Pol Democràtic Democràtic, Gustavo Petro, sobre el paramilitarisme a Antioquia, on va demostrar la vinculació dels polítics i militars amb les estructures paramilitars. Membres de la família del President i ell mateix estaven o estan compromesos amb les cooperatives de vigilància privada anomenades Convivir i que van passar a ser part de les estructures del paramilitarisme al Departament. Després d'aquest debat públic vam conèixer el rebuig de l'exvicepresident dels Estats Units, Al Gore, a compartir la tribuna per parlar sobre el tema ecològic amb el President Álvaro Uribe Vélez (dijous 19 d'abril de 2007). No coneixem les raons per les quals actua així però esperem que sigui en defensa de les víctimes i dels Drets Humans dels colombians.

NOTES I REFERÈNCIES

1. Cfr. Decret legislatiu 3.398 de 24 de desembre de 1965; i Llei 48 de 16 de desembre de 1968; sentència emesa pel Tribunal Superior Militar el 17 de març de 1998; i informe del Relator Especial de les Nacions Unides sobre execucions sumàries o arbitràries sobre la visita a Colòmbia realitzada de l'11 al 20 d'octubre de 1989, E/CN.4/1990/22/Add. 1 de 24 de gener de 1990, i peritatge del senyor Federico Andreu exposat a la Cort Interamericana durant l'audiència pública celebrada el dia 7 de març de 2005.

2. Cfr. Sentència emesa pel Tribunal Nacional el 14 d'abril de 1998; sentència emesa pel Tribunal Superior Militar el 17 de març de 1998; sentència emesa pel Jutjat Regional de Cúcuta el 28 de maig de 1997; informe del Relator Especial de les Nacions Unides sobre execucions sumàries o arbitràries sobre la visita a Colòmbia realitzada de l'11 al 20 d'octubre de 1989, E/CN.4/1990/22/Add.1 de 24 de gener de 1990; i informe del Departament Administratiu de Seguretat (DAS) de 15 de març de 1989, i peritatge del senyor Federico Andreu exposat davant la Cort Interamericana durant

l'audiència pública celebrada el dia 7 de març de 2005.

3. Cfr. Decret 0180 de 27 de gener de 1988, pel qual "es complementen algunes normes del codi penal i es dicten altres disposicions que condueixen al restabliment de l'ordre públic"; Decret 0815 del 19 d'abril de 1989; Decret 1194 del 8 de juny de 1989, pel qual "s'establen noves modalitats delictives relacionades amb activitats de grups armats, denominats de manera comuna com a esquadrans de la mort, bandes de sicaris o de justícia privada", i sentència emesa pel Tribunal Superior Militar el 17 de març de 1998, i informe del Relator Especial de Nacions Unides sobre execucions sumàries o arbitràries sobre la visita a Colòmbia realitzada de l'11 al 20 d'octubre de 1989, E/CN.4/1990/22/Add.1 de 24 de gener de 1990.
4. Cfr. Decret 0180 de 27 de gener de 1988, pel qual "es complementen algunes normes del codi penal i es dicten altres disposicions que condueixen al restabliment de l'ordre públic", i Decret 2266 del 4 d'octubre de 1991.
5. Cfr. Decret 0815 del 19 d'abril de 1989; sentència emesa per la Cort Suprema de Justícia el 25 de maig de 1989, i peritatge del senyor Federico Andreu exposat davant la Cort Interamericana durant l'audiència pública celebrada el dia 7 de març de 2005.
6. Cfr. Decret 1194 del 8 de juny de 1989, pel qual "s'establen noves modalitats delictives relacionades amb activitats de grups armats, denominats de manera comuna com a esquadrans de la mort, bandes de sicaris o de justícia privada"; Decret 2266 del 4 d'octubre de 1991, "pel qual s'adopten com a legislació permeant unes disposicions expedides en exercici de les facultats de l'Estat de Setge", i peritatge del senyor Federico Andreu exposat davant la Cort Interamericana durant l'audiència pública celebrada el dia 7 de març de 2005.
7. Cfr. Decret 3030/90 de 14 de desembre de 1990, "per mitjà del qual s'estableixen els requisits per a la rebaixa de les penes per confessions de delictes comesos fins al 5 de setembre de 1990.
8. Cfr. Decret 2535 emès el 17 de desembre de 1993 "pel qual s'expedeixen normes sobre armes, municions i explosius".
9. Cfr. Decret 356/94 emès l'11 de febrer de 1994 "pel qual s'expedeix l'Estatut de Vigilància i Seguretat Privada".
10. Cfr. Llei 418 emesa el 26 de desembre de 1997 "pel qual es consagren uns instruments per cercar la convivència, l'eficàcia de la justícia i es dicten altres disposicions"; Llei 548 de 23 de desembre de 1999 "mitjançant la qual es prorroga la vigència de la Llei 418 de 26 de desembre de 1997 i es dicten altres disposicions", i Llei 782 de 23 de desembre de 2002 "mitjançant la qual es prorroga la vigència de la Llei 418 de 1997, prorrogada i modificada per la Llei 548 de 1999 i es modifiquen algunes de les seves disposicions".
11. Cfr. Decret 324 emès el 25 de febrer de 2000 "pel qual es crea el Centre de coordinació de la lluita contra els grups d'autodefenses il·legals i demés grups al marge de la llei."
12. Cfr. Informe de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans a Colòmbia de 17 de febrer de 2004, E/CN.4/2004/13, paràgraf 13; Alt Comissionat per a la Pau a Colòmbia, Diàlegs i Negociació, Grups d'Autodefensa, a http://www.altcomisionadoparalopez.gov.co/g_autodefensa/dialogos.htm, i Informe de la Comissió Interamericana de Drets Humans sobre el Procés de Desmobilització a Colòmbia del 13 de desembre de 2004, OEA/Ser.L/V/II.120 Doc. 60, paràgraf 75.
13. Cfr. Decret 128 emès el 22 de gener de 2003, "pel qual es reglamenta la Llei 418 de 1997, prorrogada i modificada per la Llei 548 de 1999 i la Llei 782 de 2002 en matèria de reincorporació a la societat civil" (expedient d'annexes a l'escrit de sol·licituds i arguments, annex 43, foli 3.832), i peritatge del senyor Federico Andreu exposat davant la Cort Interamericana durant l'audiència pública celebrada el dia 7 de març de 2005.
14. Cfr. Decret 3360 emès el 24 de novembre de 2003 "pel qual es reglamenta la Llei 418 de 1997, prorrogada i modificada per la Llei 548 de 1999 i per la Llei 782 de 2002".
15. Cfr. Decret 2767 emès el 31 d'agost de 2004 "pel qual es reglamenta la Llei 418 de 1997, prorrogada i modificada per la Llei 548 de 1999 i la Llei 782 de 2002 en matèria de reincorporació a la vida civil".
16. Cfr. Informe de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans a Colòmbia, E/CN.4/2004/13, 17 de febrer de 2004, paràgraf 13; Alt Comissionat per a la Pau a Colòmbia, Diàlegs i Negociació, Grups d'Autodefensa, a http://www.altcomisionadoparalopez.gov.co/g_autodefensa/dialogos.htm; Informe de la Comissió Interamericana de Drets Humans sobre el Procés de Desmobilització a Colòmbia del 13 de desembre de 2004, OEA/Ser.L/V/II.120 Doc. 60, paràgrafs 56, 75 i 94, i Informe de l'Alta Comissionada de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans a Colòmbia, E/CN.4/2005/10, 28 de febrer de 2005, introducció.
17. Cfr. Llei 975 emesa el 25 de juliol de 2005, "per la qual es dicten disposicions per a la reincorporació de membres de grups armats organitzats al marge de la llei, que contribueixin de manera efectiva a l'assoliment de la pau nacional i es dicten altres disposicions per a acords humanitaris" (expedient d'annexes a l'escrit presentat pels representants en relació amb 'un fet supervinient configurat per l'aprovació de la Llei 975 de 2005').
18. Cfr. Informe de l'Alta Comissionada de les Nacions Unides pels Drets Humans sobre la situació dels drets humans a Colòmbia, E/CN.4/2005/10, 28 de febrer de 2005, paràgraf 8, i Informe de l'Alta Comissionada de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans a Colòmbia, E/CN.4/2001/15, 20 de març de 2001, paràgrafs 29 i 30 (expedient d'annexes a l'escrit de sol·licituds i arguments, annex 39, folis 3.627, 3.628, 3.650 i 3.651).
19. Cfr. Informe de l'Alta Comissionada de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans a Colòmbia, E/CN.4/2001/15, 20 de març de 2001, paràgrafs 131, 134 i 254 (expedient d'annexes a l'escrit de sol·licituds i arguments, annex 39, folis 3.627, 3.628, 3.650 i 3.651); Informe de l'Alta Comissionada de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans a Colòmbia, E/CN.4/2005/10, 28 de febrer de 2005, paràgrafs 9, 45, 61, 73, 84, 87, 112 a 116; Informe de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans a Colòmbia, E/CN.4/2004/13, 17 de febrer de 2004, paràgrafs 22, 24, 26, 59, 65 i 73; Informe de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans a Colòmbia, E/CN.4/2003/13, 24 de febrer de 2003, paràgrafs 34, 74 i 77 (expedient d'annexes a l'escrit de sol·licituds i arguments, annex 41, folis 3.703, 3.712 i 3713); Informe de l'Alta Comissionada de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans a Colòmbia

E/CN.4/2002/17, 28 de febrer de 2002, paràgrafs 202, 211, 356 i 365 (expedient d'annexes a l'escrit de sol·licituds i arguments, annex 42, folis 3.794, 3.795, 3.796, 3.825 i 3.827); Informe de l'Alta Comissionada de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans a Colòmbia, E/CN.4/2000/11, 9 de març de 2000, paràgrafs 25 i 111; Informe de l'Alta Comissionada de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans a Colòmbia, E/CN.4/1998, 9 de març de 1998/16, paràgrafs 21 i 29; Informe de l'Alta Comissionada de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans a Colòmbia, E/CN.4/1998/16, 9 de març de 1998, paràgrafs 27, 28, 29, 34, 42, 46 i 88; peritatge del senyor Federico Andreu Guzmán exposat davant la Cort Interamericana durant l'audiència pública celebrada el 7 de març de 2005, i declaració jurada exposada per la pèrita Robin Kirk el 15 de febrer de 2005 (expedient sobre declaracions exposades o autenticades davant fedatari públic, foli 4.617).

20. Cfr. Informe de l'Alta Comissionada de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans a Colòmbia, E/CN.4/2005/10, 28 de febrer de 2005, paràgrafs 61 y 92; Informe de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans a Colòmbia E/CN.4/2004/13, 17 de febrer de 2004, paràgrafs 26, 27, 28, 34 i 77; Informe de l'Alta Comissionada de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans a Colòmbia a l'any 2002, E/CN.4/2003/13, 24 de febrer de 2003, paràgraf 77 (expedient d'annexes a l'escrit de sol·licituds i arguments, annex 41, foli 3.713); Informe de l'Alta Comissionada de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans a Colòmbia, E/CN.4/2002/17, 28 de febrer de 2002, paràgrafs 211, 212 i 365 (expedient d'annexes a l'escrit de sol·licituds i arguments, annex 42, folis 3.794, 3.795, 3.796 i 3.825); Informe de l'Alta Comissionada de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans a Colòmbia a l'any 2000 E/CN.4/2001/15, 20 de març de 2001, paràgrafs 57, 142, 206 i 254 (expedient d'annexes a l'escrit de sol·licituds i arguments, annex 39, folis 3.613, 3.630, 3.642, 3.650 i 3.651), i Informe de l'Alta Comissionada de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans a Colòmbia, E/CN.4/2000/11, 9 de març de 2000, paràgraf 27, 47, 146 i 173.

21. Font: Revista *Semana*, Diari *El Tiempo*.

22. Informe del Ministeri de Defensa. Gener de 2007.

23. Xifres de la Comissió Colombiana de Juristes.

24. Per violència sociopolítica s'entenen els fets que configuren atemptats contra la vida, o la integritat personal, produïts per abusos d'autoritat d'agents de l'Estat, els originats en motivacions polítiques, els derivats de la discriminació envers persones socialment marginades o els causats pel conflicte armat intern.

Sol·licitar l'acompanyament internacional al Moviment de Víctimes de Crims d'Estat, les organitzacions socials, les polítiques d'oposició i de drets humans per garantir la seva existència en aquest context d'aplicació de la Llei de Justícia i Pau

ANNEX 1

1. CARTA DE VICENTE CASTAÑO

Carta de Vicente Castaño, explicant les condicions per a sotmetre's a la Llei de Justícia i Pau.

Semana.com publica el text íntegre de l'explosiva carta de Vicente Castaño, des de la clandestinitat, a l'Alt Comissionat de Pau, Luis Carlos Restrepo

CARTA PÚBLICA

al doctor LUIS CARLOS RESTREPO RAMÍREZ, Alto Comisionado para la Paz.

Respetado doctor:

Tiene usted razón en afirmar que no tenemos derecho a hacer ningún reclamo sobre acuerdos secretos con el gobierno, ya que no existen. Los acuerdos que nosotros estamos reclamando fueron hechos delante de la Iglesia católica, la OEA y la sociedad civil. Los reclamaré en esta vida o en la otra, porque los acuerdos son derechos y así como nosotros cumplimos, lo menos que podemos hacer es exigir que también se nos cumpla.

Si le está fallando la memoria, o quiere hacer caso omiso de lo que está consignado en sus actas y en sus apuntes, le voy a enumerar los puntos más relevantes de los acuerdos, con una corta explicación de cuándo, dónde y por qué razón, surgieron estos compromisos.

Partamos recordando lo que ocurrió en una reunión en Santa Fe Ralito, con la presencia de representantes del gobierno, entre quienes además de usted, estuvieron el doctor Alejandro Albarracín, el doctor Juan David Ángel, el doctor Juan B. Pérez y varios acompañantes más.

La OEA, representada por el señor Caramagna y varios acompañantes.

La Iglesia, con monseñor Julio César Vidal.

Las Fuerzas Armadas, con el coronel Acosta.

Las AUC, con casi toda su comandancia.

Las Sociedad Civil, con varios asistentes.

Esta reunión crucial se llevó a cabo como producto de la crisis causada por el intento frustrado de capturar al señor Adolfo Paz, con violación de todos los acuerdos pactados para la zona de ubicación, además, agravado por el traslado de dicho señor a la cárcel de Cómbita, con desconocimiento del compromiso de mantenerlo en una finca cárcel, mientras transcurriera el proceso de "negociación".

Este encuentro fue definitivo para salvar el proceso, estancado y casi roto, entre otras cosas, porque usted mismo lo rompió, cuando durante la acalorada reunión, expresó estas palabras textuales "el gobierno se para de la mesa. De ahora en adelante, si les interesa algún acercamiento con el gobierno, háganlo por intermedio de la Iglesia y la OEA". Agregó que permanecería en la oficina de la sede del gobierno en Ralito, por si queríamos enviarle alguna sugerencia sobre qué decirle al país.

Después de una corta reunión de la comandancia de las AUC le enviamos a usted, por conducto de la Iglesia y la OEA, una agenda de siete puntos para salvar el proceso.

Estos fueron los siete puntos de la agenda:

1. Seguridad jurídica futura y Extradición.

2. Estatus político y Ley de Justicia y Paz.

3. Centros de reclusión.

4. Proyectos productivos.

5. Reinserción.

6. Situación de Adolfo Paz.

7. Búsqueda de mecanismos para dotar de seriedad y cumplimiento los acuerdos pactados, con el fin de evitar futuras crisis o rupturas del proceso de paz.

El proceso se pudo recomponer gracias a los buenos oficios del señor Caramagna y del ilustrísimo monseñor Julio César Vidal, administrador apostólico de la Diócesis de Montería.

Después de unas conciliadoras palabras de cada uno de estos personajes, el doctor Ernesto Báez, en una concisa intervención, explicó los siete puntos por discutir.

Recuerdo que usted fue muy claro y muy corto en sus respuestas. Nos dijo que los puntos 1, 2 y 3 eran competencia exclusivamente del Presidente y/o del Ministro de Interior y Justicia. Que sería mejor que nosotros tratáramos esos temas directamente con el Ministro de Interior. Que, en fin, usted era sólo un mensajero del Presidente.

Para el cuarto punto nos puso en contacto permanente con el doctor Juan B. Pérez, quien estaba presente.

En el quinto punto nos remitió directamente al doctor Juan David Ángel, director nacional de reinserción, quien estaba presente.

Respecto del punto sexto, se nos manifestó el propósito de abogar para mejorar las condiciones precarias en que se encontraba recluso el ex comandante Adolfo Paz, sobre todo en lo referente a la restricción de visitas, no sería trasladado sin previo acuerdo, tendría tratamiento de preso político y se le garantizarían todos los derechos al debido proceso.

En el punto séptimo acordamos no dilapidar esfuerzos, en orden a superar todo tipo de crisis, sin levantarnos de la mesa. Nos comprometimos a respetar las reglas de juego y a cumplir con los acuerdos para llevar el proceso de paz a puerto seguro.

Terminada la reunión, se nos hizo la confirmación de la visita del Ministro de Interior, para las próximas horas. Monseñor Vidal se excusó de no poder acompañarnos en la reunión con el Ministro.

Finalmente llegó el señor Ministro, acompañado de la OEA y sorpresivamente de monseñor Vidal, que hizo el gran esfuerzo de asistir, dejando de lado una importante reunión con un gran número de prelados, que le esperaba en Montería. A ellos les adujo que el proceso de paz con las AUC era el tema más importante que tenía el país. Usted no estuvo presente en esta reunión y su ausencia, doctor Restrepo, en este histórico día, aún no la comprendemos.

Después de una oración ofrecida por monseñor Vidal, el doctor Ernesto Báez hizo una extensa y explícita narración de todos los sucesos ocurridos el día anterior. El Ministro intervino después, argumentando que lo más importante era recuperar la confianza entre las partes, que ese era su principal propósito y a eso venía. Cuando se iba a comenzar a tratar los puntos de la agenda, monseñor Vidal tomó la palabra, diciendo que traía una propuesta para darle solución a nuestra mayor preocupación, que era la debilidad jurídica de la suspensión de la extradición, ya que la sola promesa presidencial de no extraditar a quienes firmemente nos acogíamos a las condiciones del proceso de paz, no era suficiente aval, ni ofrecía garantías de seguridad, frente a lo que al respecto decidieran los gobiernos futuros, distintos al del actual Presidente.

La propuesta consistía en agregarle un nuevo artículo a la resolución presidencial que ordenaba la suspensión de las extradiciones. Básicamente, el artículo agregado establecería que la resolución perdería toda la fuerza ejecutoria, en un término igual al tiempo de pérdida de la libertad prescrito en la sentencia condenatoria. Es decir que la extradición, en un futuro, sólo podría proceder por hechos completamente nuevos, diferentes a los que habían motivado la extradición inicial. El Ministro aprobó la propuesta de la Iglesia y procedió a redactar el texto de lo que sería el nuevo artículo, para blindar con ello la no extradición. Partió de la reunión con la promesa de incorporar el nuevo artículo a las resoluciones que ordenaban la suspensión de las extradiciones.

Sobre la Ley de Justicia y Paz le dijimos que era más fácil interpretar la mitología griega que los alcances ambiguos de esa norma. Además, dimos a conocer nuestra preocupación de que la ley, con toda certeza, iría a sufrir grandes modificaciones en la Corte Constitucional. El Ministro fue enfático y prometió firmemente que el gobierno nos cumpliría "de cualquiera manera", con las garantías y condiciones aprobadas en dicha ley. Que el gobierno tenía distintas alternativas para cumplirnos, así tuviera que tramitar otra ley, para darnos cabal cumplimiento a los compromisos acordados.

Sobre el tema de la cárcel, el gobierno se comprometió firmemente a construir cinco centros de reclusión para los desmovilizados del proceso de paz, en igual número de sitios del territorio nacional (Magdalena medio, Valledupar, Córdoba, Antioquia, Llanos orientales). Se acordó que un lapso porcentual de la pena sería bajo el régimen de mínima seguridad y el restante, en colonias penales. Se discutió un poco sobre el régimen interno y quedamos de acordarlo en reuniones posteriores.

El último punto fue el más discutido, por la trascendencia que tendría hacia el futuro, ya que de entrada se habían violado varios acuerdos pactados y firmados.

Es el caso, por ejemplo, del señor Adolfo Paz, a quien intentaron capturar en la zona de ubicación. Luego de escaparse, su entrega voluntaria fue pactada con usted, doctor Restrepo, bajo la condición rigurosamente convenida de no ser trasladado a una cárcel común, sino a un paraje rural, debidamente custodiado por la Fuerza Pública, y por el tiempo que se extendiera el proceso de paz. Este compromiso fue flagrantemente burlado. Sólo unos días después de estar efectivamente recluso en una finca, al señor Adolfo Paz se le trasladó intempestivamente a Cómbita. Pero lo más grave no fue el traslado ni la burla, lo bochornoso e inaceptable fue que usted, doctor Restrepo, en varias ocasiones manifestó que no recordaba los términos de este compromiso, y llegó inclusive a negar que entre usted y los señores Julián Bolívar y Ernesto Báez (intermediarios de dicha entrega) hubieran pactado algo. Cabe preguntar entonces: ¿Sobre qué base se entregó voluntariamente Adolfo Paz?

Este antecedente, sumado a muchos otros, no nos dejó duda sobre el presentimiento que nos asistía, respecto de lo que nos podría ocurrir tan pronto como hiciéramos entrega del último fusil. Es decir, a lo que nos tendríamos que atener cuando, con motivo de la entrega de las armas, dejáramos de ser importantes para el gobierno. Y pasó lo que tenía que pasar: detenciones arbitrarias, sin orden judicial y aún con el salvoconducto presidencial vigente; violación del acuerdo del 13 de mayo de 2004, según el cual, si el gobierno decidía capturarnos, se nos concedía un plazo de cinco días para el repliegue de nuestros hombres; incumplimiento en el compromiso legislativo para devolvernos el estatus político y otros instrumentos de la Ley de Justicia y Paz abolidos por la Corte Constitucional; la construcción de los centros de reclusión especial para los desmovilizados y demás acuerdos sobre garantías políticas y procesales.

Como medida preventiva de todo lo que efectiva e inevitablemente ocurriría después, analizamos varias alternativas, para darle garantía y seriedad al proceso. Entre varias escogimos como opción más efectiva la de exigir una comisión de garantes para darles solidez a los acuerdos pactados entre la partes. Analizamos varias opciones: la Iglesia (aclaremos que la Iglesia y la OEA no son garantes, son facilitadores, observadores y testigos), la OEA, la Comisión de Conciliación Nacional, un Tribunal de la Verdad, un grupo internacional. Por último, optamos por explorar la posibilidad de contratar a la Comisión Clinton.

Aclarados y definidos todos estos puntos, dimos por superada la crisis que había estancado al proceso, y se procedió a darles continuidad a las desmovilizaciones.

Cuando le pedimos al Ministro del Interior que firmáramos el acta en la que figuraran los acuerdos sobre los siete puntos ya mencionados, nos respondió que era más importante la palabra de un ministro que una simple firma. Que entendiéramos que estábamos hablando con el alto gobierno, que el gobierno era serio y tenía palabra. Se volvieron a leer una vez más los puntos de la agenda acordados, para que no quedaran dudas, y se anunció al país la continuidad del proceso y las desmovilizaciones.

No podrá olvidar o ignorar doctor Restrepo que todos estos temas fueron en muchas reuniones posteriores conocidos, discutidos, analizados y aprobados por usted y el Ministro del Interior.

El compromiso del Ministro del Interior, avalado por usted, doctor Restrepo, sobre el tema de la extradición, lo dimos parcialmente concluido, cuando se nos expresó que el señor Presidente estaba completamente de acuerdo con lo pactado. Además se nos dijo por parte del Ministro -y de eso tuvo usted perfecto conocimiento- que el gobierno, a través del doctor Sabas Pretelt, había hablado con el Subsecretario de Estado americano, y que después de un forcejeo verbal, éste funcionario, a regañadientes, había finalmente expresado que ellos eran respetuosos de los asuntos internos de los países, pero que de todas maneras las órdenes de extradición seguían vigentes. Igualmente, el mismo señor Ministro de Interior, con conocimiento suyo, doctor Restrepo, nos dijo que al respecto, también el embajador Wood le había contestado lo mismo y casi con idénticas palabras.

Meses después de este pacto, le reclamamos al gobierno por la mora en el incumplimiento de incorporar a las resoluciones de suspensión de las extradiciones el artículo que se había acordado durante la crisis. Se nos dijo que era cuestión de paciencia, dado que el gobierno estaba a la espera de nuevas extradiciones aprobadas por la Corte Suprema de Justicia, para de una vez agregar el artículo a todas las resoluciones.

En una de las últimas reuniones se nos comentó que ya tenían las resoluciones con el artículo agregado, firmadas. Aún no lo conozco.

Sobre la comisión de garantes se discutió este tema con usted y el Ministro del Interior en la ciudad de Bogotá. Recuerdo que el mismo Ministro descartó la Comisión Clinton, argumentando que se trataba de un ente extranjero, vinculado a asuntos de carácter exclusivamente internos, que no era fácil manejar el tema.

En vista de esta circunstancia, y ante la terrible sensación de inseguridad que nos inspiraba el tema de los compromisos y de los acuerdos con el gobierno, muchos de los cuales no estaban firmados, le pedimos a usted que interviniera directamente para que le colaborara al Ministro en la conformación de este grupo de garantes. Usted quedó altamente comprometido en interponer sus oficios para lograr este propósito. Todo fue en vano.

Previo a la desmovilización de Jorge 40, en una reunión en Valledupar, el Ministro, Juan David Ángel, Mancuso y yo actualizamos todos los puntos acordados. Jorge 40 le solicitó al Ministro que quedaran firmados; el Ministro contestó que él, antes del 7 de agosto, dejaba todo organizado y firmado. Que confiáramos siempre en el gobierno.

Los puntos sobre la Ley de Justicia y Paz, estatus político, reinserción y centros de reclusión, fueron altamente debatidos en varias reuniones, tanto con usted como con el Ministro y la Viceministra de Justicia, hasta llegar a aquella reunión con el Ministro y la Viceministra, horas antes del fallo de la Corte sobre la Ley de Justicia y Paz, en la que acordamos:

1. Se ratificó el tema de la seguridad jurídica de la extradición, y se nos dijo que estaba a punto de reafirmarse en las resoluciones respectivas.
2. El Ministro reiteró su compromiso de acudir a la vía legislativa para restituirmos las garantías y condiciones de la Ley de Justicia y Paz, como estaban antes del fallo de la Corte Constitucional.
3. Usted, señor Comisionado, nos dijo que en la misma noche del 18 de mayo, cuando se conoció el fallo de la Corte, el señor Presidente nos había enviado un parte de tranquilidad, y la seguridad de que iría a recurrir al Congreso de la República para devolvernos las condiciones jurídicas, dentro de las cuales habíamos negociado.
4. Seríamos privados de la libertad solamente cuando los Tribunales profirieran sentencia condenatoria. Mientras tanto, compareceríamos a la investigación y al juicio, sometidos a un sistema de seguimiento a través de monitoreo electrónico.
5. Pagáramos una tercera parte de la condena, computado el año y medio de la zona de ubicación, y en los Centros de reclusión especial acordados para desmovilizados de Justicia y Paz, el resto permaneceríamos en las colonias penales agrícolas.
6. El régimen interno sería de mínima seguridad.
7. Se nos daría la condición de miembros representantes privados de la libertad. Esto para el efecto de los permisos y autorizaciones necesarios, para desarrollar la agenda de paz.

Ahora, doctor Restrepo, usted no puede hacerse el de la vista gorda frente a estos acuerdos y compromisos. No le diga al país que no tenemos nada que reclamar, cuando las burlas y los incumplimientos fueron múltiples.

Si usted me garantiza, mediante su firma, que está dispuesto a cumplir y en efecto me cumple estos acuerdos y compromisos, YO ME ENTREGO VOLUNTARIAMENTE.

Ahora bien, frente a temas irreversibles, por haber sido declarados inconstitucionales, estoy dispuesto a que abramos la discusión.

Mis interrogantes:

¿Por qué no se ha conformado el grupo de garantes, lo cual no tiene impedimento por parte de la Corte?

¿Por qué no se ha expedido el decreto reglamentario de la Ley 782?

¿Por qué no se han conformado nuevos Tribunales para Justicia y Paz, entre ellos el de Medellín?

¿Por qué no se ha dado cumplimiento al compromiso del gobierno, de agotar la vía legislativa para restituirmos la condición de sediciosos ganada por derecho adquirido?

¿Por qué no se les ha restituido a los compañeros presos la condición de miembros representantes, tan necesaria para su trabajo político?

¿Dónde quedaron los compromisos sobre la seguridad en las regiones, y cuál va ser el rumbo de la suerte incierta de miles de reinsertados?

¿Qué va a pasar con el armamento y el enorme arsenal de guerra devuelto al Estado?

¿Por qué en muchas regiones desalojadas por las Autodefensas Campesinas ha llegado primero la guerrilla que el Estado?

¿Dónde está el compromiso social del gobierno con las comunidades, en cuyas zonas intervinieron las Autodefensas?

¿Qué presentación tiene ante el país y el mundo el grave antecedente del incumplimiento a los compromisos pactados, ahora cuando precisamente se adelantan gestiones para iniciar un posible proceso de paz con las guerrillas?

Recuerde, doctor Restrepo Ramírez, que las promesas son deudas.

Con la mente clara y el corazón sangrante,

José Vicente Castaño

